

Jumalateenistus Nõos P, 20.06.21 kl 11.00, 3. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Ho 14:2–9; Ef 2:1–10

Pihikõne: Jh 5:14

Jutlus: Mt 9:9–13

Laulud: 323 (1–4); 214 (1–4, 5); 321 (1–4); 229 (1–3)

Ja sealt edasi minnes nägi Jeesus meest, Matteus nimi, tollihoone juures istuvat, ja ütles talle: „Järgne mulle!” Ja Matteus tõusis ning järgnes talle. Ja kui Jeesus istus lauas tema kodus, vaata, palju tõlnereid ja muid patuseid tuli ning istus koos Jeesuse ja ta jüngritega. Ja seda nähes ütlesid variserid tema jüngritele: „Miks teie õpetaja sööb koos tõlnerite ja patustega?” Aga seda kuuldes vastas Jeesus: „Ei vaja arsti terved, vaid haiged. Aga minge ning õppige, mis see on: Ma ei taha ohvrit, vaid halastust! Jah, ma ei ole tulnud kutsuma õigeid, vaid patuseid!”

Tänase kirjakohta algus, tõlner Matteuse jüngriks kutsumine Jeesuse poolt, tuletab meelde kaks eelmist jüngrite kutsumist Mt 4:18–22: kaluritest vendade Peetruse ja Andrease ning Jaakobuse ja Johannese kutsumise. On tähelepanuväärne, et Jeesus kutsub need viis inimest nende tööülesannete täitmise ajal: Matteuse maksu kogumast ja kaluritest vennad kala püüdmast.

Kui mõtleme enda tööülesannetele tänapäeval ja üldse töösse suhtumisele meie ühiskonnas, siis ei tuleks kõne allagi niimoodi lihtsalt töölt ära minna – ilma ülemusele ütlemata ja (ettevõtte omaniku puhul) oma tööülesandeid järgmisele inimesele üle andmata. Sest üks ole töö ju püha! Nii vähemalt vaikumisi arvatakse.

Tänase pühapäeva kirikukalendri järgne pealkiri „Kadunud ja jälle leitud“ võib käia ka eelnimetatud mentaliteedi kohta, et töö on midagi püha, kuid Jumala teenimine seda pole. Olen ise kahjuks töönarkomaan ja tean paljusid teisigi samasuguseid. Peamine mõte, mis töönarkomaaniat esile kutsub on vist see, et kuidas siis asjad korda ja tehtud saavad, kui mina seda ei tee.

Iseenesest loogiline mõte! Kuid tegija teab väga hästi, et töö ei lõpe iialgi otsa. Sa võid teha endale tegemata töödest nimekirja ja asuda seda nimekirja otsast täitma. Kuid selle protsessi jooksul lisanduvad teised, tähtsamad tööd, mis tuleb ära teha kohe, kuna teiste, algselt planeeritute, on rohkem aega. Nõnda venib tööde nimekiri nii pikaks, et ei lõpe seni, kuni inimene siin maa peal elab.

Seepärast satub inimene tööorjusesse, umbes samamoodi nagu Paulus kirjeldab patuorjust: patt või töö valitseb kuningana patustava või töötava inimese ihus. Ja selleks, et inimest sellest tööorjusest päästa, on tarvis Jumala sekkumist – inimene ise selleks võimeline pole.

Nõnda võib nimetatud viie jüngrite kutsumist Jeesuse poolt nimetada justkui ideaaliks: inimene vabastatakse tööorjusest selleks, et ta hakkaks tööd tegema kõige tähtsama nimel, mis üleüldse Jumala loodud maailmas tegemist väärrib – oma ja teiste hingeõndsuse nimel. Ja tegelikult on sel puhul tegemist hoopis töövabadusega.

Küllap mõtles Jumal sellisele töövabadusele juba loomise ajal: ega muidu poleks ta pärast loomistööd seitsmendal päeval puhunud. Jumalal kui kõikvõimsal olendil polnudki seda puhkust ju vaja. Küllap mõtles ta seejuures ikka juba oma loodule, eriti oma kuuenda loomispäeva viimasele tööle – inimesele, kellele selline puhkus pidi olema eeskujuks.

Minu eelneva jutu peale võib muidugi öelda, et Jeesuse järgimine, milleks Jeesus nimetatud viis jüngrit kutsus, oli olemuselt palju raskem töö kui kalapüüdmine või maksukogumine. Ühest küljest võin sellega nõustuda, sest töö Jumala riigi heaks, sh vaimulikutöö nõuab samamoodi pingutust, keskendumist ja aega.

Teisest küljest on töö Jumala riigi heaks eriline – ja ma ei mõtle siin mitte ainult vaimulikutööd, vaid, isegi enam, ilmi-töötajate panust. Sest üks panusta viimased kirikutöö heaks ju reeglina oma põhitöö arvelt ja vabatahtlikuna.

Eriline on Jumala riigi töö muidugi selle tõttu, et seejuures tegutseb inimene Jumala õndsusloo huvides – eesmärgiga tuua inimene tagasi Jumala juurde. Töö iseloomu selle eesmärgi nimel võtab hästi kokku prohvet Jesaja Js 40:31: „...kes ootavad Issandat, saavad uut rammu, need tõusevad

tiibadega üles nagu kotkad: nad jooksevad ega tüdi, nad käivad ega väsi.“ Töö Jumala riigi nimel ei väsita viimselt, vaid annab alati uut jõudu.

Nüüd aga, olles kõnelenud tööorjusest ja sellest pääsemisest, tuleb muidugi kõnelda ka patuorjusest ja sellest pääsemisest. Sest üks kutsus Jeesus tõlner Matteuse end järgima ikka eelkõige sellepärast. Meie kirjakohas maalib evangelist pildi ühest kodust, kuhu on söömaajale kogunenud palju rahvast ühiskonna eri kihtidest: tõlnereid, lihtrahvast (sante ja vigaseid ehk patuseid) ja varisere. Meie kultuuriruumis tundub selline olukord tavatu: kui tõlnerid ja nn patused olid söömaajale ilmselt kutsutud, siis variserid mitte. Kuid idamaades oli, vähemalt tollal, kombeks, et võõrasse kotta astuti sisse ja kuulati-vaadati seina ääres, mis toimub.

Siinkohal on oluline täpsustada, kelle kodu see siis tegelikult oli. Ei Matteuse ega Markuse evangeeliumi vastavas kohas pole seda tegelikult täpsustatud. On kirjutatud: ἐν τῇ οἰκίᾳ 'kodus, kojast'. Tõlgendus, et kodu kuulus sellelesamale tõlner Matteusele (tegelikult Leevile), pärineb Luuka evangeeliumist, kus on seda sõnaselgelt nimetatud.

Siiski võimaldab Mt ja Mk kirjeldus mõelda, et kodu kuulus hoopis Jeesusele endale. Mt 4:13 on nimelt mainitud, et Jeesus asus elama Kapernauma. Miks ei võinud tal siis seal olla ka oma kodu?

Kui aga kodu, milles meie kirjakoha sündmused toimuvad, oli Jeesus enda oma, siis võib seda ju kujutleda tõelise kogudusena: rahvas koguneb Jumala enda kotta söömaajale.

Miks kogunes Jeesuse kotta tõlnereid ja patuseid? Sest Jeesus oli mõlemate suhtes näidanud oma poolehoidu. Meie kirjakohtale eelnevas lõigus Mt 9:1–8 tervendab Jeesus halvatu ja ütleb talle, et tema patud on talle andeks antud. Küllap võtsid paljud haiged ja põlatud seda poolehoiuavaldusena endalegi ning tulid nüüd meelsasti Jeesuse kotta söömaajale.

Samuti oli Jeesuse heatahtlik tähelepanu ühe põlatud ametiga tõlneri suhtes innustuseks Matteuse maksukogujaist ametikaaslasile ja ka nemad ei häbenenud nüüd Jeesuse kotta tulla.

Sinna ei häbenenud aga tulla ka variserid, võib-olla seetõttu, et nad pidasid end õigustatud olevaks Jeesuse sarnase silmapaistva rändõpetaja juures viibida ning ühtlasi kontrollida, kas ta teeb kõike Moosese seaduse kohaselt.

Ka Kristuse koguduses on ju alati olnud mitmesugust rahvast. Osa sellest kogudusest tajub Jumala armastust enda vastu ja on mõistnud, et Jumal aksepteerib neid sellisena nagu nad on – kõigi oma vigade ja puudustega.

Osa kogudusest aga on sinna tulnud seetõttu, et ta arvab end seda väärivat. Mingil põhjusel on koguduses viibimine neile ehk ka prestiižne, sest nad seostavad seda ehk mingisuguse poliitilise või kultuurilise tähendusega. EELK puhul võib-olla selle tähendusega Eesti riiklusele ja rahvuskultuurile, roomakatoliku kiriku puhul ehk selle seotuse tõttu maailma ühe mõjukama poliitiku, rooma paavstiga.

On aga tähelepanuväärne, et Kristus võtab kõik vastu ega aja kedagi ära. Kristus talub isegi seda, et koguduses on arusaamatusi ja tülisid. Variseride küsimus Jeesuse jüngerile „Miks teie õpetaja sööb koos tõlnerite ja patustega?“ on ühest küljest küll õigustatud (see pidi selgitama Jeesuse tegevuse suhet Moosese seadusega), teisest küljest aga üsna ebaviisakas ja tülinoriv.

Paneme ka tähele, et variserid ei küsi seda mitte Jeesuse enda käest, vaid tema jüngrite käest. Kui see osa kogudusest, kes arvab end Jumala õige teenimise valemit teadvat, nähes, et koguduses ei toimi asjad nende arvates nii, nagu peaks, ei pöördu palveküsimusega mitte Jumala poole, vaid nõuab aru teistelt koguduseliikmetelt, siis ei jää konfliktid tulemata.

Kuid näeme, kuidas Jeesus meie kirjakohas variseride ärritunud, ja teda puudutava, ehkki talle mitte adresseeritud küsimusele reageerib: leebelt ja targalt. Ta ütleb: ei vaja arsti mitte terved, vaid haiged. Ja seejuures mitte need terved ja haiged, kes seda on Jeesuse arvates, vaid need, kes seda on enda arvates.

Jumal nimelt ei tee inimestel vahet, sest tema juures pole mingit erapoolikust (Rm 2:11). Jumala seisukohalt on kõik inimesed haiged. Vaid üks inimene on terve, ja see on tema poeg Jeesus Kristus. Oluline on aga see, et inimene oma haigust mõistaks, saaks oma patust teadlikuks ja tuleks siis Kristuse juurde, et Kristus ta haigusest terveks raviks. Õiged, need, kes arvavad, et nad pole haiged, pole patused, ei leia Kristuselt õiget abi niikaua, kuni nad meelt ei paranda.

Ent Jeesus ei jäta varisere ka siin hätta. Ta pole nende enesekindluse pärast häiritud, vaid soovib

neid õpetada. Ta ütleb: „Aga minge ning õppige, mis see on: Ma ei taha ohvrit, vaid halastust!“ Jeesus viitab siin VT prohvet Hoosea mõttele Ho 6:6. Variserid loomulikult tundsid Pühakirja ja teadsid kindlasti ka seda kirjakohta. Kuid nad polnud seni osanud seda niimoodi tõlgendada, nagu Jeesus neid nüüd õpetas.

Ka koguduses toimub kogu aeg õppimine läbi Piibli. Piibel on ju üks, aga seda loetakse ja tõlgendatakse pühapäevast pühapäeva, piiblitunnist piiblitundi aastakümnete ja -sadade jooksul. Jumal kasutab Pühakirja kannatlikult koguduse õpetamiseks.

Samas võtab ta vastu ka neid, kes Piiblit ei tunne, vaid tunnevad oma patuhaigust ja tahavad sellest vabaks saada.

Seega, kallid sõbrad, kõige tähtsam on tulla Jumala juurde. Kui vajame oma hingele tervendamist, siis leiame seda sealt. Kui meil on puudu õpetusest, siis saame seal õppida. Kui me tuleme tüluga, siis lahkume lepitusega. Selline on meie kõigeväeline Kolmainu Jumal. Kiitus Temale!

Aamen.